

Aluerajaus 1:10000

Ilmakuva alueelta, Oulun kaupunki, 2012

Kriteerit / Avainsanat

Alkuperäisyys / kulttuurihistoriallinen merkitys
 Yhtenäisyys, liittyminen ympäristöön
 Edustavuus, tyypillisuus / rakennustaiteellinen merkitys

Hiukkavaaran kasarmialue on merkittävä osa Oulun historiaa sekä pohjoissuomalaisittain ainutlaatuinen ja rakennuskannaltaan edustava korpivaruskunta-alue.

Kasarmi K5

Kasarmit K3 ja K2 paraatitentän reunalla

Sijainti

Hiukkavaaran kasarmialue sijaitsee Vaalantien itäpuolella noin viisi kilometriä kaupungin keskustasta itään.

Rajaus

Alueeseen kuuluu suurin osa puolustusvoimien käyttöön tehdyistä rakennuksista, kuten henkilökunnan asuinkerrostalot (A1-6), esikunta/sotilaskoti (H1), entinen myymälä (H19), entiset kasarmirakennukset (K1-5), ruokala (H2), poliklinikka/soittola (H13), miehistösauna (H3), entinen hevostalli (H11) sekä huolto- ja varistorakennuksia (H4,14) puisto- ja viheralueineen. Hiukkavaara on esitetty arvokkaana alueena Oulun yleiskaavassa 2020.

Alueen historiaa

Kasarmialueen rakentamisesta saksalaisten toisen maailmansodan aikana tekemän ampumaradan läheisyyteen päätettiin 1952. Alueen maankäytönsuunnitelman laati puolustusministeriössä arkkitehti Vilho Noko. Ensimmäinen kasarmeista valmistui 1956 rakennuskannan kasvaessa vuoteen 1972 asti, jolloin valmistui poliklinikkarakennus. Erilaisten apurakennusten rakentaminen jatkui 1980-luvulle, laajennuksia ja korjauksia tehtiin pitkälle 1990-lukua.

Kasarmirakennusten kanssa samaan aikaan rakennettiin myös kantahenkilökunnan asuntoja aluetta halkovan Myllyojan eteläpuolelle. Asuinkerrostalot edustavat 1950- ja 1960-lukujen asutorakentamista Suomessa. Varuskunnan väkimäärä kasvoi vuosien

Ruokala H2

Kasarmi K5

1957 ja 1963 välillä, jolloin Pohjan Prikaati kokonaisuudessaan toimi alueella. Pohjan Prikaati toimi Hiukkavaarassa vuoden 1998 loppuun, jolloin se lakkautettiin ja varusmiesten koulutus alueella päättyi.

Käyttötarkoitus

Varuskunnan lakkauttamisen jälkeen osa rakennuksista jäi vajaakäytölle. Kantahenkilökunnan asuinkerrostalot ovat edelleen asuntolina, ja yhdessä niistä toimii lisäksi päiväkotia. Muiden rakennusten uudet käyttötarkoitukset ovat hyvin vaihtelevia. Kasarmeissa on pienyrittäjätoimintaa, taiteilijoiden ateljeetiloja, muusikoiden harjoitustiloja ja erilaisia harrastetiloja. Sotilaskodin tiloissa toimii pienyrityksiä ja kirpputori, miehistösauna on moottoripyöräkerhon kerhotilana. Osa rakennuksista on varastona.

Rakennettu ympäristö

Hiukkavaaran kasarmi on jyrkän mäntykankaan leimaava viihtyisä alue, jossa rakennukset on sijoitettu väljästi puistomaisen keskusaukion ympärille. Alueen pääosin funktionalismia edustavien rakennusten mittakaava on sopusoinnussa ympäröivän metsäisen maiseman kanssa.

Alue jakautuu selkeästi kolmeen osaan: länsireunan asuntoalueeseen, keskellä olevaan varsinaiseen kasarmialueeseen ja itäreunan väljemmin rakennettuun huolto- ja varastoalueeseen. Asuntoalueen ja kasarmialueen välillä on puistometsikkö, jonka läpi virtaa Niilesjärvestä Oulujokeen laskeva Myllyoja.

Kasarmi K3 ja Ruokala H2

Näkymä esikuntarakennuksen H1 portilta

Myllyojan pohjoispuolella sijaitsee metsälähiömäinen nelikerroksisten rapattujen harjakattoisten asuintalojen muodostama viihtyisä kantahenkilökunnan asuinalue, jonka pihapiirit on hoidettu puistomaisesti. Myllyojan eteläpuolella sijaitsee toinen aluekokonaisuus, korpikasarmimainen varuskunta-alue laajoine kenttineen. Alueen ydin on aukio, jota kasarmi, esikunta ja ruokala rajaavat. Alue muodostaa intensiivisen kokonaisuuden ympäröivän metsän kanssa. Kolmantena aluerajaukseen on sisällytetty osa kasarmien takana metsän reunassa sijaitsevista huoltorakennuksista.

Maisema

Hiukkavaaran merkittävin luonnonmuodostelma on Myllyoja, joka soljuu kasarmialueen läpi. Muutoin alue on tasaista kangasta. Korpikasarmille tunnusomaisesti rakennuksia ympäröi jyrkävää mäntyvaltainen metsä ja rakennusryhmien välisiä alueita rytmittävät aukeat, puistot, koivukujat sekä suojaavat kuusi-istutukset.

Alueen arvot

Hiukkavaaran kasarmialue luetaan korpikasarmeihin, joille tyypillistä on etäisyys kaupungista ja metsäinen ympäristö. Kolmeen eri osa-alueeseen kuuluvat rakennukset ovat pääosin säilyttäneet luonteensa niiden historian aikana tapahtuneista korjauksista ja laajennuksista huolimatta. Alueelta tehdyssä rakennushistoriaselvityksessä rakennuksille on annettu eritasoisia suojelusuosituksia. Hiukkavaaran kasarmialueen rakennukset ovat valtakunnallisesti melko tavanomaisia, mutta niillä ympäristöineen on erityistä kulttuurihistoriallista arvoa kokonaisuutena.

Suunnittelutilanne

Alue on asemakaavoittamaton. Hiukkavaarasta on rakentumassa laaja, noin 20 000 asukkaan asuinalue, jonka keskusta sijoittuu kasarmialueen kaakkoispuolelle. Saavutettavuutta palvelemaan on suunniteltu kattavat joukkoliikenneyhteydet ja kevyenliikenteenverkostot sekä uusi Oulujoen ylittävä silta. Kasarmien rakennusten nykykunto ja ylläpidon kustannukset "vajaikätyössä" aiheuttavat riskin niiden säilymiselle tulevaisuudessa.

Suosituksukset

Kasarmialueen suojelun perusteet on esitetty rakennussuojeluselvityksessä 2006. Suositusten taustaksi rakennuksista tehtiin johtopäätöksiä kahdella tavalla. Arvokkaimpien rakennusten esille nostamiseksi aluksi pisteytettiin yksittäiset rakennukset. Sen jälkeen huomioitiin rakennusten keskinäiset suhteet ja ympäristökokonaisuudet. Suojelusuosituksissa on painotettu kokonaistarkastelua, koska kasarmialueen erityislaatu muotoutuu ensisijaisesti rakennusten välisten suhteiden, ei niinkään yksittäisten rakennusten varaan. Alueen kulttuurihistoriallinen säilyvyys ja rakennussuojelulliset merkinnät tulee tarkistaa asemakaavatyön yhteydessä.

Alueen rakennuskannan julkisivukorjauksia ja ulkoalueiden mahdollisia muutoksia suunniteltaessa tulee ottaa huomioon rakennusten ja aluekokonaisuuden kulttuurihistorialliset arvot ja ominaispiirteet. Myllyojan ympäristöä tulee suunnitella kokonaisuuden kannalta merkittävänä viheralueena.

Näkymiä kantahenkilökunnan asuinalueelta

Soittokunnan talo, entinen polikliniikka H13

Varusvarasto H4

Hevostalli ja vaunuvajat H11

Lähteet

Oulun Hiukkavaaran kaavarunkoalueen rakennussuojeluselvitys - Hiukkavaaran kasarmi, Mattila & Palviainen, Oulun kaupungin tekninen keskus, Asemakaavoitus, 2006

Oulun kaupungin Internet-sivut: www.ouka.fi/oulu/hiukkavaara

Ruokalarakennuksen H2 laajennus

Liikehuoneisto asuintalo A3:n kivijalassa

Näkymä Hiukanreitiltä kohti paraatikenttää ja esikuntaa